BOERENSTIKSTOFACADEMIE

Extensieve en biologische melkveehouderij

Ruimte voor rust, rendement en continuïteit

THEMABIJEENKOMST • 3 NOVEMBER 2026

Maatschap Mul | Graft

Welke lessen passen bij jouw bedrijf?

Vanavond verkennen we verschillende routes naar een toekomstbestendig melkveebedrijf.

- Leren van praktijkervaringen
- Kansen én knelpunten bespreken
- Keuzes verkennen zonder één model voor te schrijven

De centrale vraag

Welke lessen uit biologische en extensieve melkveehouderij helpen bij een toekomstbestendige bedrijfsvoering?

BOERENSTIKSTOFACADEMIE

Techniek en bedrijfsvoering

Bas Bassa – Netwerk Praktijk Bedrijven

THEMABIJEENKOMST • 3 NOVEMBER 2026

Maatschap Mul | Graft

Extensief, wat is dat eigenlijk?

- Extensief betekent dat je iets over een groter oppervlak verspreidt, in plaats van het op een kleiner oppervlak intensief te benutten.

- Specifiek voor de landbouw: Extensieve landbouw is landbouw waarbij de productie over een relatief groot oppervlak plaatsvindt, met een relatief beperkte inzet van middelen per hectare.

- Data extensief: een melkveebedrijf wat nauwelijks gegevens beschikbaar heeft over zijn eigen bedrijf.

Emissie per hectare (ammoniak)

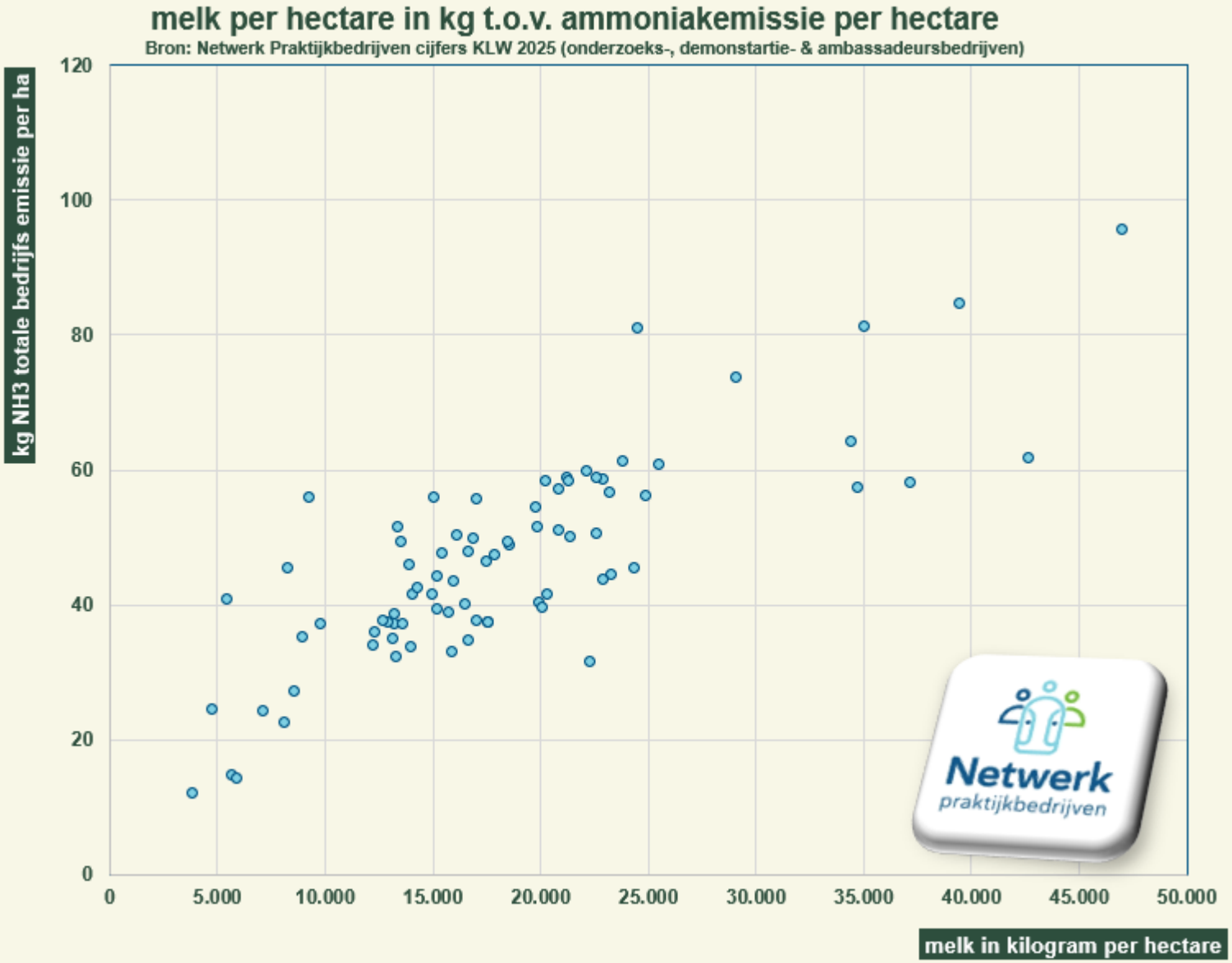

BoerenStikstof Academie

Emissie per fosfaatrecht (ammoniak)

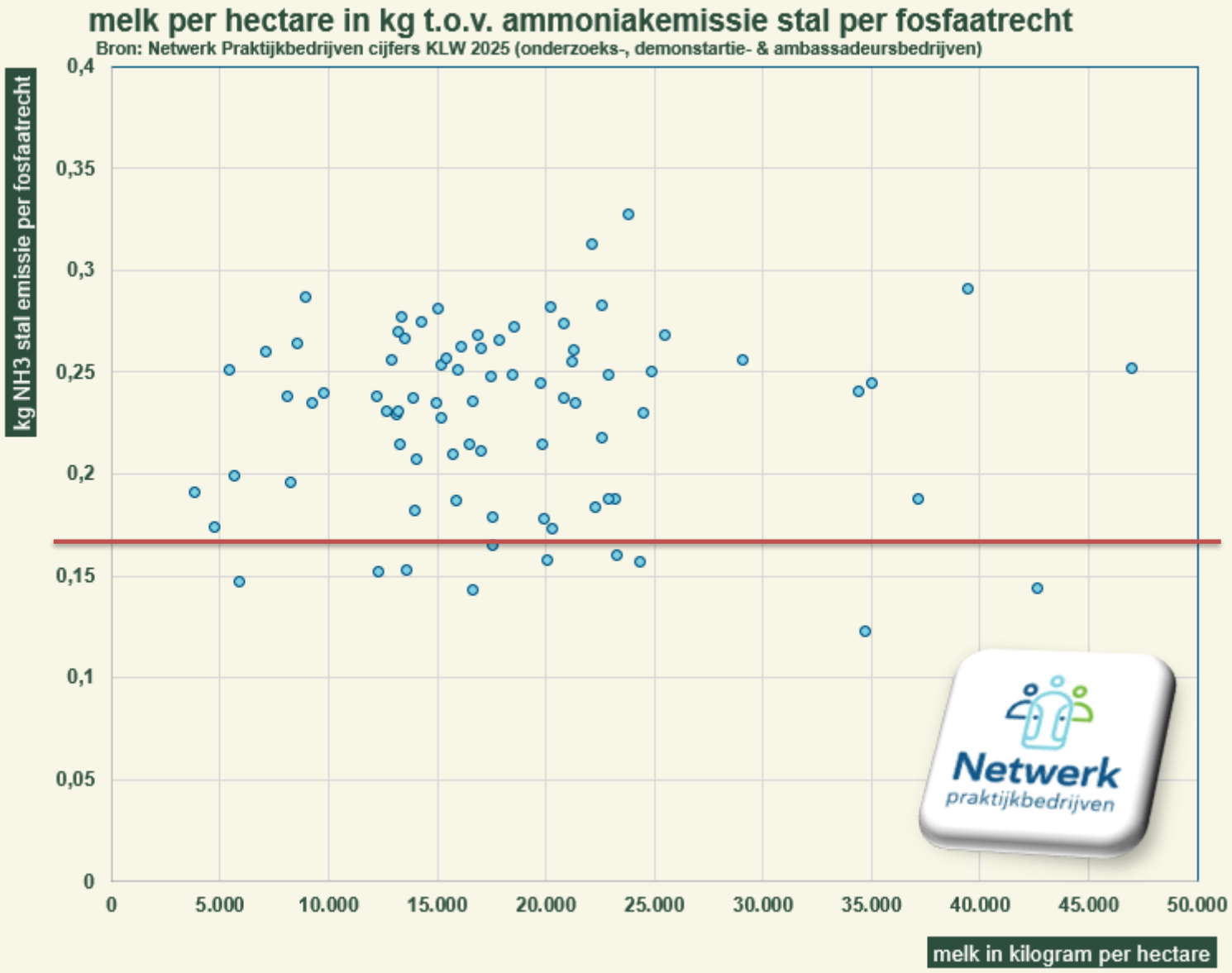

BoerenStikstof Academie

Emissie per fosfaatrecht (ammoniak) – invloed stal

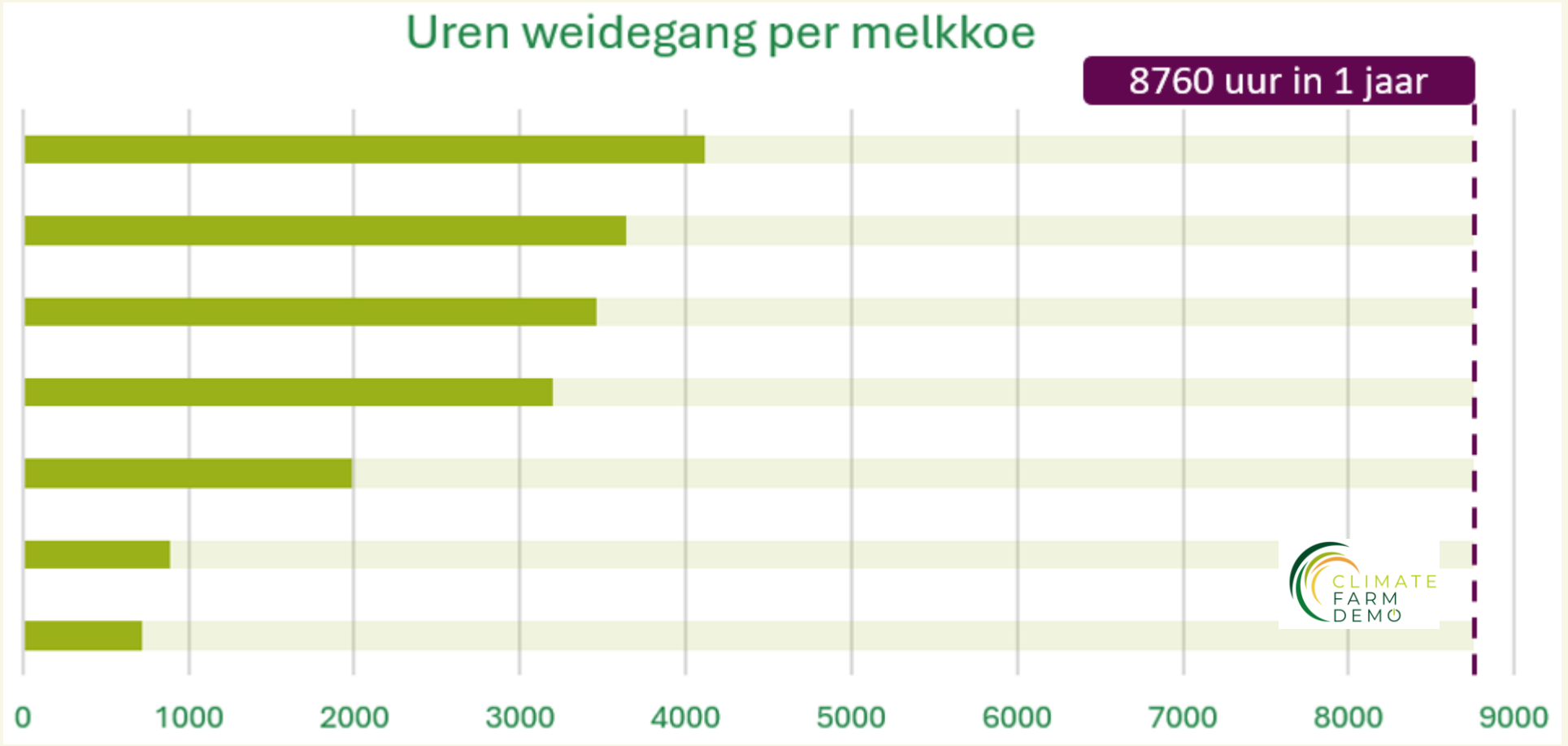

Bron Climate Farm Demo (september 2026

Waar ontstaat emissie (ammoniak)?

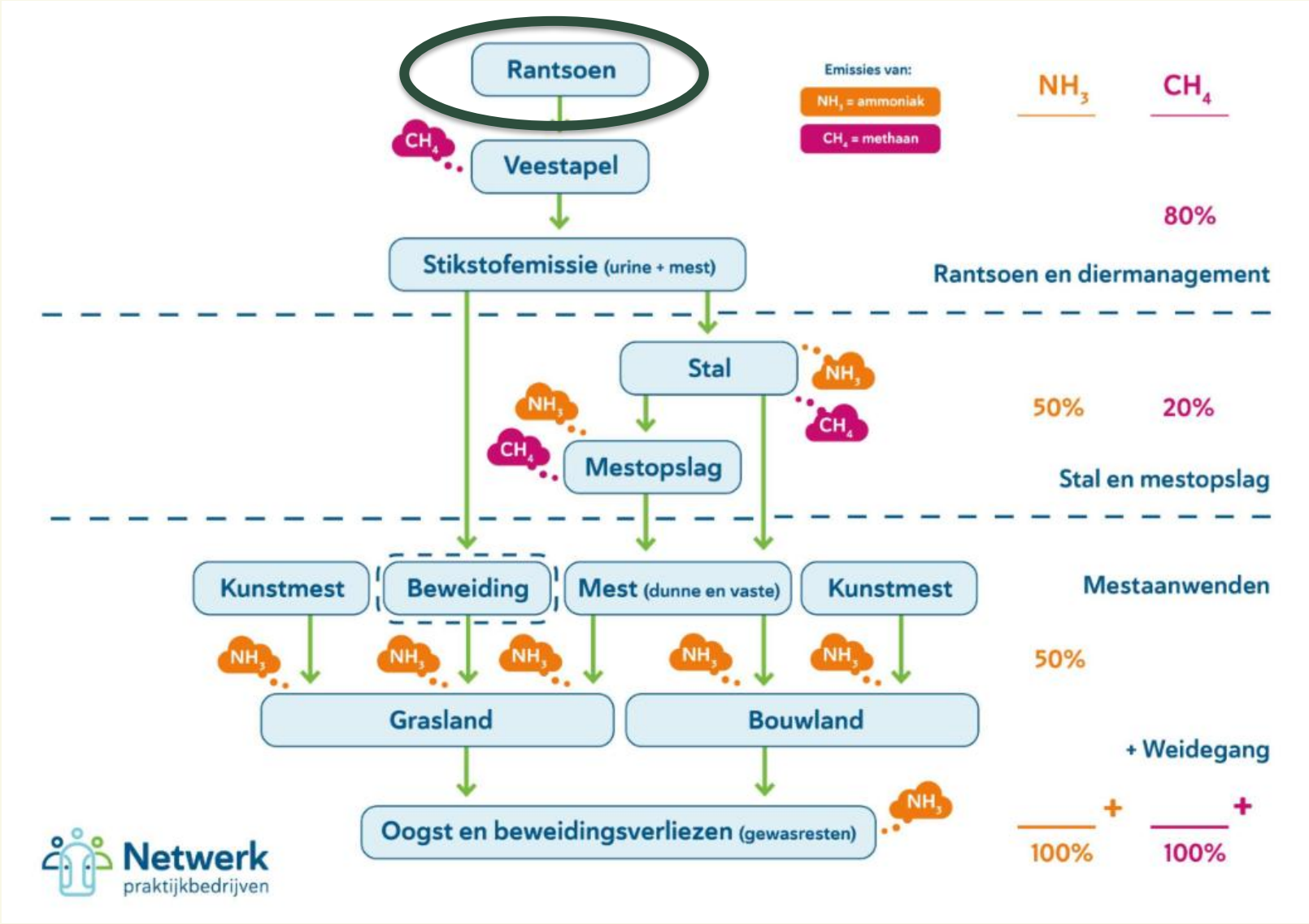

BoerenStikstof Academie

Sturen op input ammoniakemissie is sturen op Ruw Eiwit

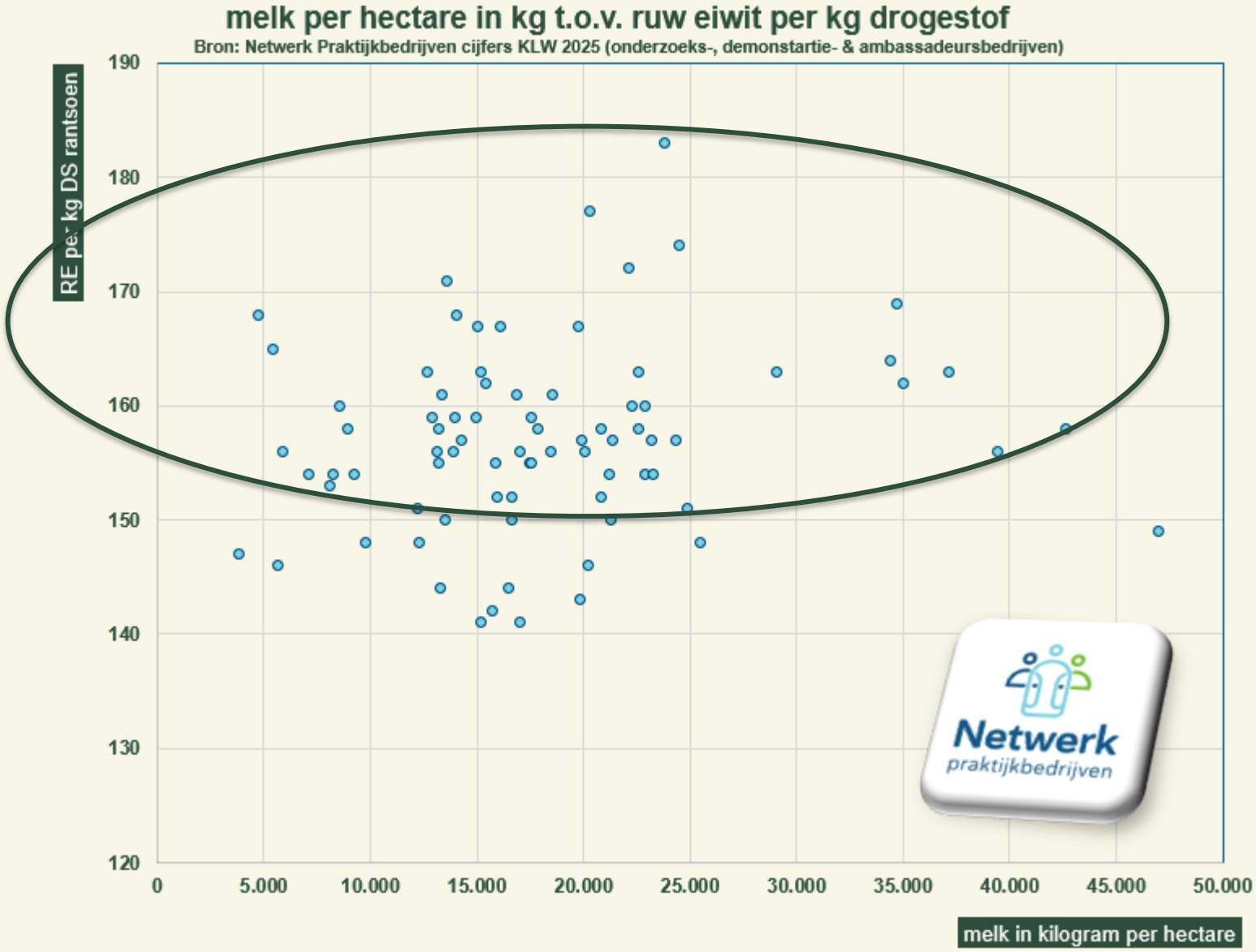

BoerenStikstof Academie

Reminder: welk voer heb ik nodig?

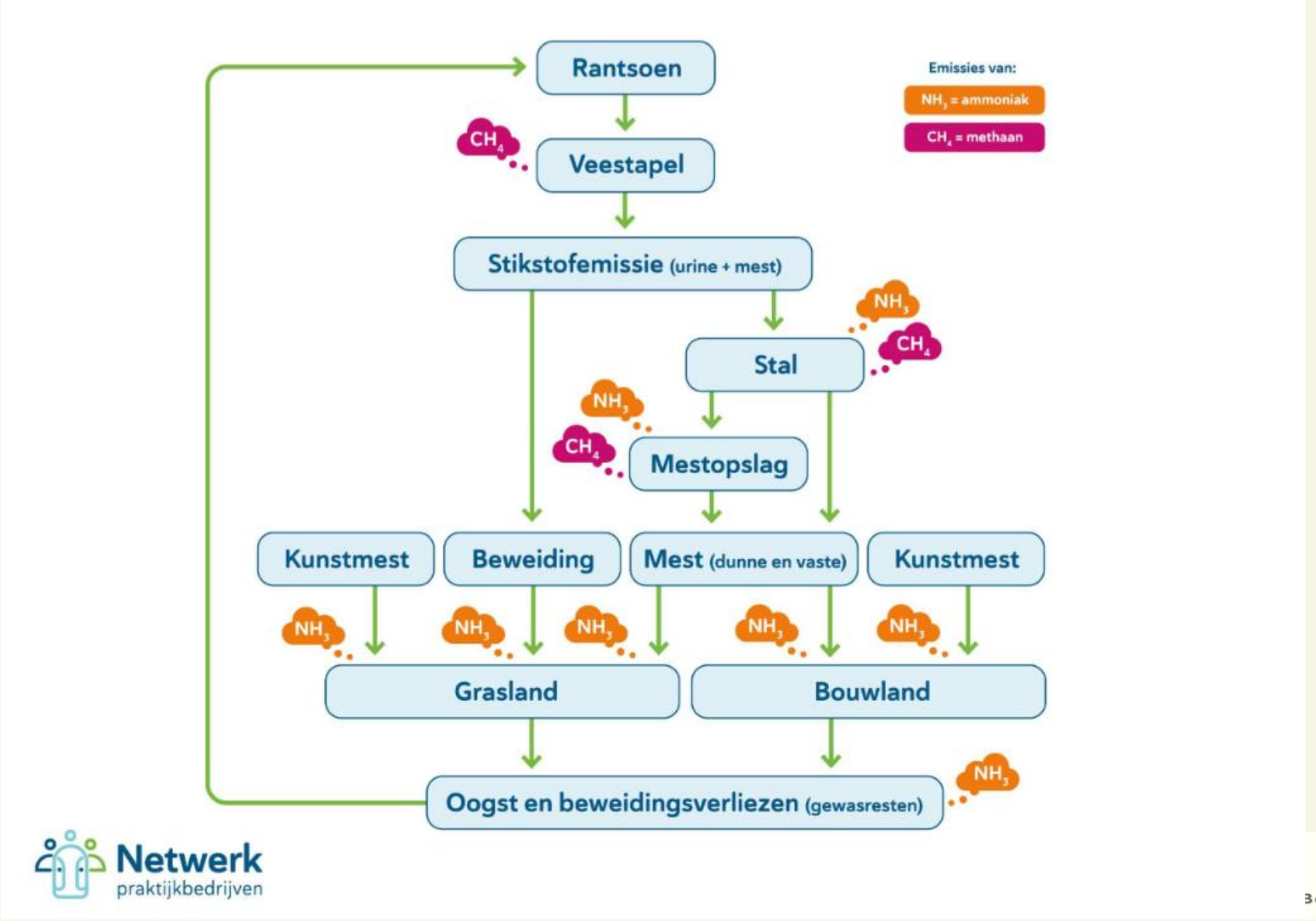

Netwerk praktijkbedrijven

BoerenStikstof Academie

Aanvullende vragen?

BOERENSTIKSTOFACADEMIE

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Sybrand Bouma

THEMABIJEENKOMST • 3 NOVEMBER 2026

Maatschap Mul | Graft

Even voorstellen...

Sybrand Bouma

- Biologisch melkveehouder in Grou
- Voorzitter De Natuurweide
- Voorzitter Regiegroep Opschaling Biologische Zuivel en Rundvlees

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Wat is extensief?

- Grondgebonden
- Grasgevoerd
- Wel/geen weidegang
- Hoeveel weidegang?
- Weidegang voor jongvee
- Hoeveel jongvee?
- .....

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Wat is biologisch?

- Europees geborgd landbouwsysteem
- Geen kunstmest
- Geen chemische bestrijding
- Ook aanvoer biologisch

Aanvullende Normen

BoerenStikstof Academie

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Heeft omschakelen impact?

Bijdrage opschaling biologische melkveehouderij aan maatschappelijke doelen

Maatschappelijke doelen	Gebruikte indicatoren	Impact opschaling[1)]	Toelichting
Bodemkwaliteit	Aandeel blijvend grasland, opbrengst grasland, organische stof aanvoer	0	Aandeel blijvend grasland hoger, opbrengst grasland lager, organische stof aanvoer lager
Waterkwaliteit	N en P_2O_5- bodemoverschot, gewasbeschermingsmiddelen	+	Lager stikstofbodemoverschot, lager gebruik gewasbeschermingsmiddelen
Energie en klimaat	Methaanemissie, LCA broeikasgasemissie, energieverbruik	0/+	Totale broeikasgas- en methaanemissie iets lager, totaal energieverbruik vergelijkbaar. Broeikasgasemissie per kg melk is vergelijkbaar.
Circulariteit	Eiwit van eigen land, krachtvoerverbruik	0	Eiwit van eigen land en krachtvoerverbruik vergelijkbaar
Biodiversiteit en landschap	Ammoniakemissie, aantal vormen van natuurbeheer, opbrengsten natuurbeheer	+	Ammoniakemissie lager, aantal vormen natuurbeheer en opbrengsten natuurbeheer hoger.
Dierwaardigheid	Weidegang, antibioticagebruik, levensduur	0/+	Meer weidegang biologische bedrijven, antibioticagebruik lager, levensduur iets hoger, koeien bevinden zich groot deel van de tijd in de stal. Verschil in stal met gangbaar is beperkt

[1)]Impact is weergegeven met – (negatieve impact), 0 (neutraal), + (positieve impact)

Extensief gangbaar naar intensief biologisch, bron: https://edepot.wur.nl/717774

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Keuze afhankelijk van:

- Ondernemer
- Soort bedrijf
- Wat speelt op het bedrijf?
- Wat speelt in je omgeving?

Ondernemerskeuzes ⟺ Maatschappelijke keuzes

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Eén grote puzzel

- Ontwikkeling bedrijf
- Maatschappelijke opgave en doelen
- Toekomstperspectief/ continuïteit

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

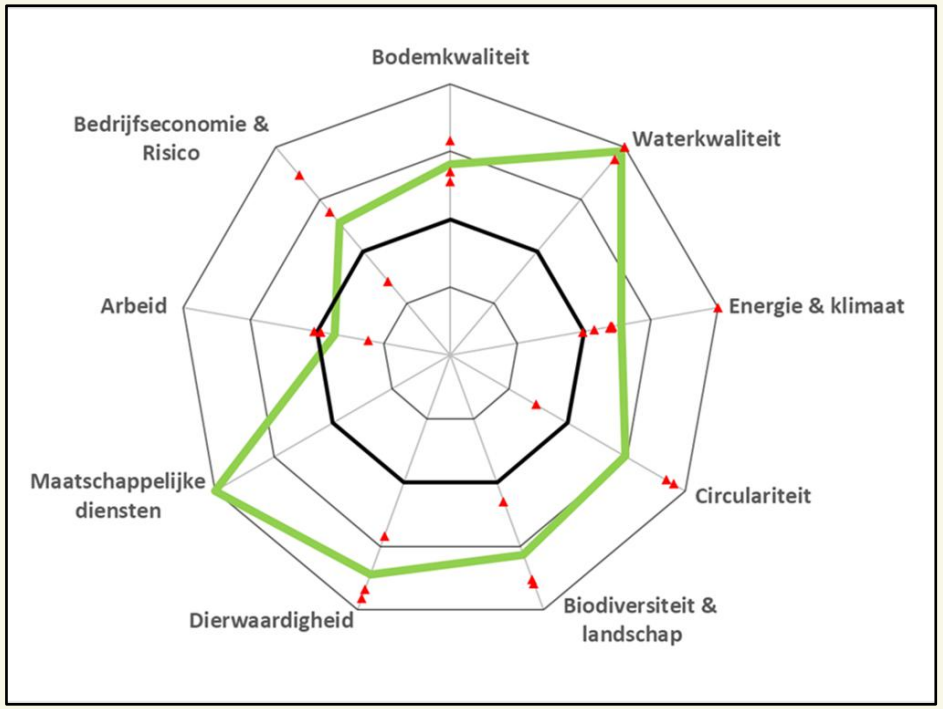

BioMonitor:

- Integrale waarden
- Waarde diversiteit

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Maatschappelijke keuze

- Hoogte van gebieds- en/of individuele opgaven en doelen
- Middelen ter stimulering:
    - Gerichte (lange termijn) subsidies
    - Grond
    - Her-/afwaardering grond (agrarisch/natuur)
    - Beheerpakketten
- (Erf)pachtvormen
- Financieringsvormen (rente korting/ Investeringsfonds Duurzame Landbouw)

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Ondernemerskeuze

- Wat past bij mij?
- Zeker ook keuze in zuivelconcepten
- Biologische melkstroom?

Extensieve boer blijven of biologisch worden?

Balans

- Zoeken naar balans
- Ondernemer versus maatschappij
- Eigen regie vraagt om keuzes
- Extensief blijven of biologisch worden is daarbij één van de vele keuzes
- Géén keuze is ook een keuze

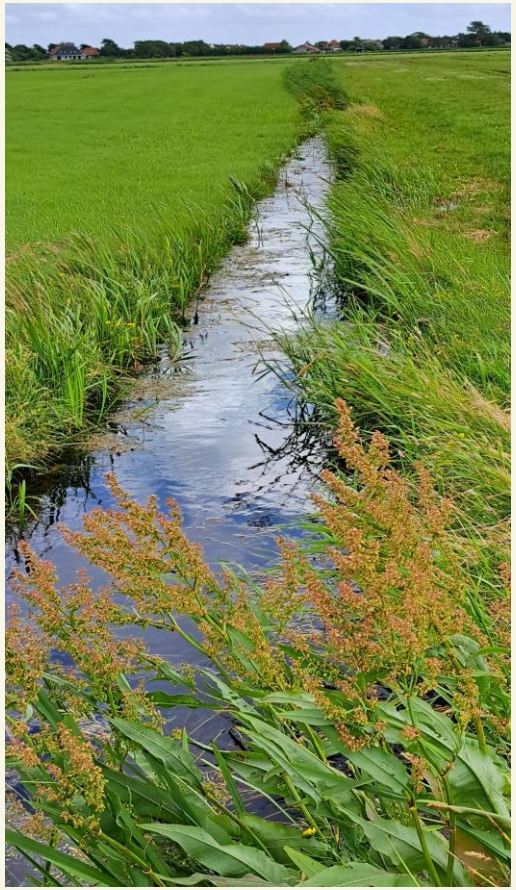

Bedankt!

Leren van ondernemers die stappen zetten

Jan Mul en Jan-Paul Wagenaar delen ervaringen met omschakeling, keuzes, kansen en knelpunten.

- Wat werkte goed — en waarom?
- Wat bleek lastiger dan verwacht?
- Wat zouden zij collega-ondernemers willen meegeven?

Praktijkervaring is waardevol, ook wanneer de uitkomst niet voor ieder bedrijf hetzelfde is.

BoerenStikstof Academie

BEDANKT VOOR JULLIE BIJDRAGE

Samen leren we verder.

Dank voor jullie openheid, vragen en praktijkervaringen.
Iedere melkveehouder kiest een route die past bij het eigen bedrijf.

LAAT JE ERVARING ACHTER

Scan de QR-code en vul de korte evaluatie in.

SCAN MIJ

Voor de korte evaluatie

MEER INFORMATIE

landbouwportaalnoordholland.nl

BoerenStikstofAcademie@noord-holland.nl
www.noord-holland.nl/stikstofaanpak

Dank voor het meedenken. Blijf met elkaar in gesprek!

BoerenStikstof Academie | LTO noord | Provincie Noord-Holland | HAJK | Water, Land & Dijken Sterk in plattelandsnatuur | BIO-NH